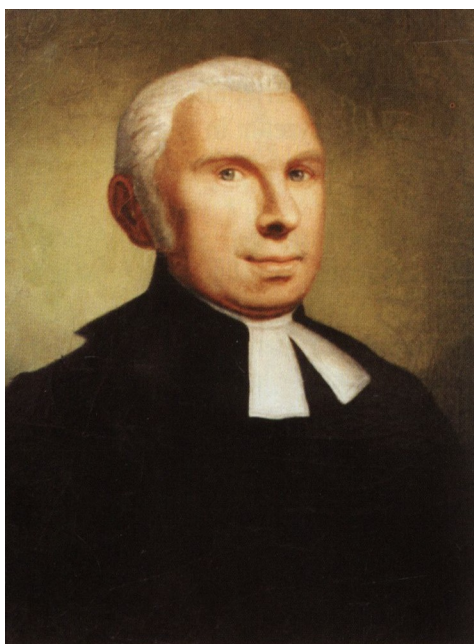

Gamauf Teofil

Gamauf Teofil evangélikus lelkész, egyháztörténész, helytörténetíró. Kőszegen született 1772. január 13-án, itt kezdte el iskoláit. Utána 1786–92 között Sopronban folytatta, majd a göttingeni egyetem hallgatója lett. Négy évet töltött itt, utána Bécsbe került 1797-ben másodlelkésznek. 1798-ban vette feleségül Küttel Saroltát, aki Martinovics-féle összeesküvés miatt kivégzett Hajnóczy József jegyese volt. Gamauf hat évvel később soproni lelkész lett, 1810-ben a felsősoproni egyházmegye esperessé választotta.

Egész életében dolgozott: írt és adatokat gyűjtött. Foglalkozott egyháztörténettel, statisztikával, könyvbírálattal, földrajzzal, halotti beszédek, prédikációk készítésével, de érdekelték a Sopronban megforduló színészek, a színház is. Írásainak nem kis része sajnos szóródott szét és kallódott el avatatlan kezek között.

Több természettani dolgozata, a „Hesperusban”, csehországi német nyelvű tudományos lapban is megjelent. Értekezéseket, könyvbírálatokat írt, a gyermekek számára a földrajzkönyvet írt, Földrajzi rövid oktatás gyermekek részére, kérdésekben és feleletekben címmel. (1819)

Írásait németül készítette, levelezése is nagyon fontos forrás, amelyeket korának egyes vezető magyar tudósaihoz (pl. Schwartner Mártont, Horváth Istvánt, Jankovich Miklóst, Rummy Károlyt stb.) címzett.

A magyar irodalomhoz, főleg Kis Jánoshoz való viszonya meghatározó volt életében. Gamauf és Kis kora ifjúságuk óta ismerték egymást egyidejűleg voltak a soproni evangélikus

gimnázium tanulói, Gamauf 1785-1792 között, Kis pedig 1782-től 1791-ig. A soproni ev. gyülekezet papjaiként 33 éven át egymásnak kartársai és barátai is voltak. Gamauf sok érdekes adatot jegyzett fel Kis János soproni életéről és működéséről. Feljegyzései értékes, hiteles kiegészítő adalékok Kis János irodalomtörténeti életrajzához és jellemképéhez.

Gamauf a XIX. század első évtizedeiben élt, jelentős művet nem hagyott hátra, de a kutatás még ma sem nélkülözheti adatait, összegyűjtött, forrásértékű jegyzeteit. A soproni evangélikus egyházközség történetírója, Payr Sándor is felhasználta Gamauf adatait, ezt könyve bevezetésében részletezte is. Kolbenheyer Móric Sopronnal kapcsolatos egyháztörténelmi dolgozataiban is felhasználta anyagait. A mai kutatók a Magyar Tudományos Akadémián Kézirattárában tanulmányozhatják a mintegy 35 kötetnyi kéziratot.

Gamauf Teofil a soproni ev. egyházközség történetének utolsó átdolgozását 1840-ben fejezte be, Kis János ezt írta: „Gamauf nem annyira mély, mint széles tudományu, nagy szorgalmú 's olvasottságú és jeles mivel tségű férjfi, munkákat magyar nyelven ugyan nem, hanem csak németen írt. de a' történetírásnak nagy bűvára lévén, ebből több kötetekből álló materiálekak hagyott kéziratban, mellyeknek egy része a' történetírónak, kivált, annak, ki Magyarország ekklezsiai történeteiről, 's különösen Sopron városa viszontagságairól akar írni, nagyon hasznos szolgálatot tehet. Nagyon használhatónak mondhatom némelly' egyéb kézirateit is, ha jó kézbe kerülendnek.“

1841. február 14-én hunyt el Sopronban. Halálakor a jóbarát, Kis János több újságba elküldte nekrológját, így a Jelenkorba, a Századunkba a Pesti Hírlapba is.

A két jóbarát együtt alussza örök álmát a soproni evangélikus temető Gálffy-féle sírboltjában.

Irodalom:

Aranykönyv Sopron, 1999. p. 48.

Hamar Gyula: Gamauf Teofil feljegyzései Kis Jánosról. Gamauf halálának 1. százados évfordulója. In: Soproni Szemle. 5. évf. 4. sz. (1941) p. 291-299.

Fried István: Gamauf Teofil soproni történetíró arcképéhez In: Soproni Szemle, 18. évf. 1. sz. (1964) p. 80-85.

Fried István: Toldy Ferenc Gamauf Teofilról In: Soproni Szemle, 21. évf. (1967) 4. sz. p. 370-371.

Hamar Gyula: Gamauf Teofil földrajzkönyvecskéje 1819-ből In: Soproni Szemle, 18. évf. (1964) 3. sz. p. 267.